

Notiser

Henrik Zahle in memoriam

En av den nordiska rättsvetenskapens främsta företrädare i vår tid, professor Henrik Zahle, Köpenhamn, har avlidit, 62 år gammal. Det finns två kategorier av juristprofessorer. En betonar rättsliga teorier och metoder och ser som sin uppgift att konstruera perspektiv, modeller och system. En annan är mer praktisk i sina ansatser och studerar hur juridiken fungerar i praktiken. Den senare finner analysen i den rättsliga praktiken. Henrik Zahle passade inte in denna typ av kategorisering. Han var inte ”antingen, eller”, han var ”både och” — han var både en teoretiker och en praktiker.

Hans yrkeskarriär bevisar detta påstående. Efter juristexamen i Köpenhamn 1968 tjänstgjorde han först som praktiserande jurist och gick därefter tillbaka till universitetet, där han disputerade 1976 på en ovanligt teoretisk och omstridd avhandling i processrätt *Om det juridiske bevis*. Till bevisrättens mysterier återvände han därefter gång efter annan, och de sysselsatte honom också under hans sista år. Efter ett par år som praktiserande domare i Roskilde (1976–77) utsågs han 1979 till professor i offentlig rätt i Köpenhamn. Han innehade denna tjänst till 1996. Hans opus magnum på detta område blev *Dansk forfatningsret*, som utkommit i tre upplagor. Sistnämnda år gick han över till en professur i rättsfilosofi, men lämnade denna befattning 1999 för att på nytt bli praktiker, nu som domare i den danska Højesteret. Efter tre år på domarbänken återvände han till juridiska fakulteten i Köpenhamn och tillträdde professuren i rättsfilosofi. Med stort engagemang utvärderade han sin domarerfarenhet i den delvis fiktiva boken *Omsorg for retfærdighed* (2003), anmäld i SvJT 2005, 544 ff.

Han stod mitt i flera spännande forskningsprojekt, när han efter en kortare tids sjukdom avled den 15 juli i år.

Henrik Zahles bidrag till vår tids rättsvetenskap framstod som allt mer viktiga och angelägna. Redan 1986 lanserade han i festskriftsartikeln *Polycentri i retskildeleren* teorier om rättslig pluralism och rättens polycentri, vilka koncept blev viktiga bidrag till den postmoderna rätten. Tillsammans med sina kolleger vid köpenhamnsfakulteten Kirsten Ketscher och Hanne Pedersen utvecklade han tankarna om polycentrin till en viktig nordisk rättsdiskurs, vars forskningsresultat presenterades i antologin *Legal Polycentricity. Consequences of Pluralism in Law* (1995).

Rättens fragmentering kom att betraktas som ett signifikant fenomen i den senmoderna välfärdsstaten. Denna fragmentering identifierade på nytt religionen och kyrkorätten i det alltmer sekulariserade samhället. Henrik Zahle lyfte fram sambanden mellan rätt och religion. Han handledde doktorander i kyrkorätt, och han var också engagerad i det danska *Selskab for Kirkeret*. Jag minns hur imponerad jag blev av hans stringenta presentation vid en konferens som *Selskabet* arrangerade i samarbete med RoskildeUniversitetscenter. Som företrädare för författningsrätten både kritiserade och försvarade han den gällande rätten, kyrkorätten likaväl som rättens *soft law*-principer i form av rättigheter och rättvisa.

När Henrik Zahle 2002 återvände efter sina år i Højesteret höll han en installationsföreläsning över ämnet *”Hvad skal jeg gøre i denne sag?” Retsfilosofien meelem videnskab og praksis*, i vilken han programmatiskt presenterade de forskningsprojekt han ansåg ange-

lägna. Hans stora projekt var att utveckla en praktisk rättsfilosofi. Han ville visa att rättsfilosofi inte bara var en akademisk disciplin; det var också en viktig dimension för praktiserande jurister. 2003 utkom första upplagan av hans lärobok *Praktisk rättsfilosofi*. Den andra upplagan av detta arbete utkom kort efter hans bortgång. I detta arbete kommenterade han också historia och religion som viktiga delar av rätten och föreslog hur de skulle passas in i den senmoderna rätten.

I samband med att Henrik Zahle 2002 utsågs till hedersdoktor vid juridiska fakulteten i Uppsala höll han en föreläsning, *Fra polycentri til omsorg for retfærdighed*, (tryckt i SvJT 2002, 857 ff), i vilken han på ett intressant sätt visade hur hans vetenskapliga intressen hade förskjutits från polycentri och fragmentering till universella och grundläggande värden. Han ville undersöka de faktorer som höll rätten samman i vår fragmenterade tillvaro. Makt och rättvisa är i det avseendet viktiga element, men de måste hållas samman med hjälp av omsorg. Detta är uppenbart för varje jurist som sysslar med *Retspleje, Rechtspflege*, och som med andra ord har omsorg för rätten. I sina försök att finna dessa gemensamma drag inom rätten och sociala normer fokuserade Henrik Zahle sina intressen mot religionen. Under de fem sista åren av sitt liv var han aktivt nyfiken och engagerad i ett antal diskurser om rätt och religion, *law and religion*. Han var en av initiativtagarna när Köpenhamns universitet startade det uppmärksammade tvärvetenskapliga pro-

jektet *Religionen i det 21:e århundrede*. Följdriktigt satt han också i styrgruppen för detta projekt liksom i ett nordiskt forskningsnätverk om *Religion, etik og ret i de nordiske samfund*. Vid Köpenhamns fakulteten arrangerade han seminarier och studiekretsar i "rätt och etik" och "rätt och religion". Allt var utslag för hans syn på rättsliga avgöranden som uttryck för mänskliga handlingar.

Följdriktigt var rättshistoria ett annat av Henrik Zahles intressen. I sina senmoderna konstruktioner stimulerades han av att konfrontera dem med kvardröjande element och rättens djupstrukturer liksom med rättens dramatiska förändringar, som de formulerades av Thomas Kuhn. I Henriks sista brev till mig presenterade han sina åsikter om rättshistoria. Han uppmanade rättshistorikerna att mer orientera sig mot den praktiska juridiken. Henrik Zahles förslag var en del av ett större projekt. Han såg vikten av att kombinera tradition och förnyelse i sina analyser. Att förvalta rättsliga traditioner och rättskulturer är — givetvis — en del av juristens förståelse av det som stod centralt för honom: omsorg för rätten och rättvisan — *Omsorg for Retfærdighed*. Henrik Zahle var med andra ord en stor humanist. För oss, som tillhörde hans nordiska vänner och kolleger, känns det angeläget och ansvarsfullt att föra vidare och utveckla hans vetenskapliga arv i våra pågående och kommande forskningsprojekt.

Kjell Å Modéer

Personalnotiser

Hovrätterna

Svea hovrätt har förordnat

hovrättsfiskalerna *Johan Strömbäck* och *Magnus Wulkan* till hovrättsassessorer (2006-10-19),

hovrättsfiskalen *Louise Hallquisth* till hovrättsassessor (2006-11-08).

Tingsrätterna

Regeringen har utnämnt

rådmännen *Mari Heidenborg* och *Mats Jender* att vara chefsrådmän i Solna tingsrätt (2006-10-19),

rådmannen *Ylva Norling Jönsson* att vara chefsrådman i Malmö tingsrätt (2006-10-19),

rådmannen *Sten Lundqvist*, rådmannen *Roger Wikström*, kanslirådet *Lars Wallinder*, föredraganden *Erik Mosesson*, ämnessakkunnige *Lennart Christiansson*, rådmannen *Åke Söderlind*, administrativa assessorn *Caroline Hindmarsh*, rättsakkunniga *Maria Lockman* och biträdande juristen *Magnus Norström* att vara rådmän i Stockholms tingsrätt (2006-10-19),

rådmännen *Roger Wikström*, *Thomas Arvefors* och föredraganden *Erik Mosesson* att vara rådmän i Nacka tingsrätt fr.o.m. den 1 april 2007, (2006-10-19),

rådmannen *Sten Lundqvist*, ämnessakkunnige *Lennart Christiansson* och administrativa assessorn *Caroline Hindmarsh* att vara rådmän i Solna tingsrätt fr.o.m. den 1 april 2007, (2006-10-19),

kanslirådet *Lars Wallinder*, rättsakkunniga *Maria Lockman* och biträdande juristen *Magnus Norström* att vara rådmän i Södertörns tingsrätt fr.o.m. den 1 april 2007, (2006-10-19),

revisionssekreteraren *Helga Hullman*, ämnessakkunniga *Lena Carlberg Johansson* och föredraganden *Birgitta Bylund Uddenfeldt* att vara rådmän i Södra Roslags tingsrätt (2006-10-19),

rådmannen *Kerstin Ekstedt Lundegård*, utredningssekreteraren *Karin Jungerfelt*, hovrättsassessorn *Eva-Charlotte Salvall* och rådmannen *Patrik Claeson* att vara rådmän i Göteborgs tingsrätt (2006-10-19),

t.f. rådmännen *Ragnhild Lövrup* och *Erik Wendel* att vara rådmän i Borås tingsrätt (2006-10-19),

utredningssekreteraren *Lena Petersson* att vara rådman i Helsingborgs tingsrätt (2006-10-19),

rådmannen *Theodor Adelswärd* att vara rådman i Malmö tingsrätt (2006-10-19),

rådmannen *Anna Karin Lundberg* att vara lagman i Mariestads tingsrätt (2006-10-26),

föredraganden *Ingrid Åhman* att vara rådman i Falu tingsrätt (2006-11-02),

ämnessakkunnige *Björn Lindén* att vara rådman i Blekinge tingsrätt (2006-11-02),

rådmannen *Mats Persson* att vara rådman i Alingsås tingsrätt (2006-11-02).

Regeringen har anställt kammarrättsassessorn *Petra Lundin* på en tidsbegränsad anställning som rådman i Halmstads tingsrätt (2006-10-19),

t.f. rådmannen *Carl-Erling Halldin* på en tidsbegränsad anställning som rådman i Norrköpings tingsrätt (2006-11-02).

Kammarrätterna

Regeringen har utnämnt

utredningssekreteraren *Anders Bengtsson* att vara kammarrättsråd i Kammarrätten i Göteborg (2006-10-19).

Länsrätterna

Regeringen har utnämnt

rådmannen *Anna-Karin Lundberg* att vara lagman i länsrätten i Mariestad (2006-10-26),

ämnessakkunnige *Björn Lindén* att vara rådman i länsrätten i Blekinge län (2006-11-02),

kammarrättsassessorn *Katrine Olsson* att vara rådman i länsrätten i Hallands län (2006-11-02),

chefsjuristen *Martin Altenhammar*, kammarrättsassessorn *Ola Brändström* och skattejuristen *Lena Wallin Dreifaldt* att vara rådmän i Länsrätten i Skåne län (2006-11-09).

Hyresnämnderna

Regeringen har utnämnt

rådmanen *Börje Dahlberg* att vara hyresråd i Hyresnämnden i Malmö (2006-11-02).

Åklagarväsendet

Regeringen har anställt

chefsåklagaren vid Ekobrottsmyndigheten *Eva Nilsson* att vara vice överåklagare vid Ekobrottsmyndigheten (2006-10-26).

Sveriges Advokatsamfund

Till nya ledamöter har antagits

Anna Arnell, Advokatfirman Althin, Stockholm, *Anders Bark*, Grönberg Cederlöf Advokatbyrå HB, Stockholm, *Marianne Beudat*, FamiljerättsJuristen Jurum AB, Stockholm, *Therése Bruze*, Advokatfirman Vinge KB, Göteborg, *Vaiva Burgyté*, White & Case Advokataktiebolag, Stockholm, *Erik Darin*, Baker & McKenzie Advokatbyrå KB, Stockholm, *Nils Eliasson*, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Malmö, *Pontus Enquist*, Advokatfirman Vinge KB, Stockholm, *Carin Gustavsson*, Gärde Wesslau Advokatbyrå AB, Göteborg, *Daniel Heuman*, Advokatfir-

man Södermark HB, Stockholm, *Charlotta Hoegy*, Rechtsanwältin Werner Luger Werner, München, *Ann-Christine Johnsson*, Juristfirman Ann-Christine Johnsson AB, Stockholm, *Daniel Karlsson*, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Stockholm, *Isabelle Kessel*, Kessel Law Office, Stockholm, *Markus Lauri*, Legare Advokatbyrå AB, Stockholm, *Anna-Karin Lindh*, Anna-Karin Lindh, Stockholm, *Christina Mailund*, Linklaters Advokatbyrå AB, Stockholm, *Jon Marcus Meese*, Baker & McKenzie LLP, München, *Sopia Melén*, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Stockholm, *Anders Melin*, Advokaterna Liman & Partners HB, Stockholm, *Robert Nylinder*, Advokatfirman Glimstedt i Lund AB, Lund, *Magnus Rapp*, Advokatfirman Lindahl KB, Stockholm, *Cecilia Rappe*, Advokatbyrån Sigeman & Co AB, Malmö, *Anette Rosén*, Juristfirman Anette Rosén, Malmö, *Matthias Schmitt*, Advokatfirman Morssing & Nycander AB, Stockholm, *Maravgi Staifo*, Advokatfirman Åberg i Göteborg AB, Göteborg, *Henrik Stolare*, Advokatfirman Ericksson & Häggquist AB, Uppsala, *Anders Tordai*, Advokatfirman Lindahl KB, Stockholm, *Candra Torebring*, Gernandt & Danielsson Advokatbyrå KB, Stockholm, *Claude Unge*, Advokatfirman Cederquist KB, Stockholm, *Christoffer Wallin*, Advokatfirman Delphi & Co KB, Stockholm, *Johan Åberg*, Kröström Advokatbyrå KB, Stockholm, *Ulf Öberg*, Juristfirman Öberg & Associés AB, Stockholm (2006-11-09—10).

Uppsatstävling 2006

Försäkringsjuridiska föreningen utlyser årets uppsatstävling i försäkringsrätt. Nordiska bidrag är välkomna. Den bästa uppsatsen premieras med ett stipendium på upp till 15 000 kr men stipendiebeloppet kan komma att delas mellan flera pristagare.

En kort motiverad nominering eller anmälan ska vara föreningen tillhanda senast den 30 januari 2007. Ingen särskild blankett är nödvändig.

Uppsatsen i tre exemplar jämte nominering/anmälan insändes till Försäkringsjuridiska föreningen, c/o Thomas Hasselblad, Nordea Liv och Pension, 105 71 Stockholm.

Prisutdelningen kommer att äga rum vid föreningens vårmöte 2007.

I detta häfte (s. 885–1004) har medverkat bl.a.

Rolf Dotevall, professor vid Göteborgs universitet

Ulrik Hägge, advokat, Göteborg

Olle Höglund, f.d. justitieråd

Johan Danelius, ämnesråd Justitiedepartementet

Hans Danelius, f.d. justitieråd

Lennart Grobgeld, f.d. hovrättsråd

Thorsten Cars, f.d. hovrättslagman

Hans-Gunnar Axberger, adjungerad professor vid Stockholms universitet

Göran Lambertz, justitiekansler

Stig Strömholm, professor emeritus, Uppsala universitet